

Välähdyksiä maatalousyrittäjän toimintaympäristön tulevaisuudesta

Tuomas Kuhmonen

Tutkimusjohtaja, dos., KTT, MMM, agr.
Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto

*Maatalousyrittäjän ammatin tulevaisuus – surffailua epävarmuuden aalloilla?
-tulevaisuusverstaas
Mustiala 16.11.2017*

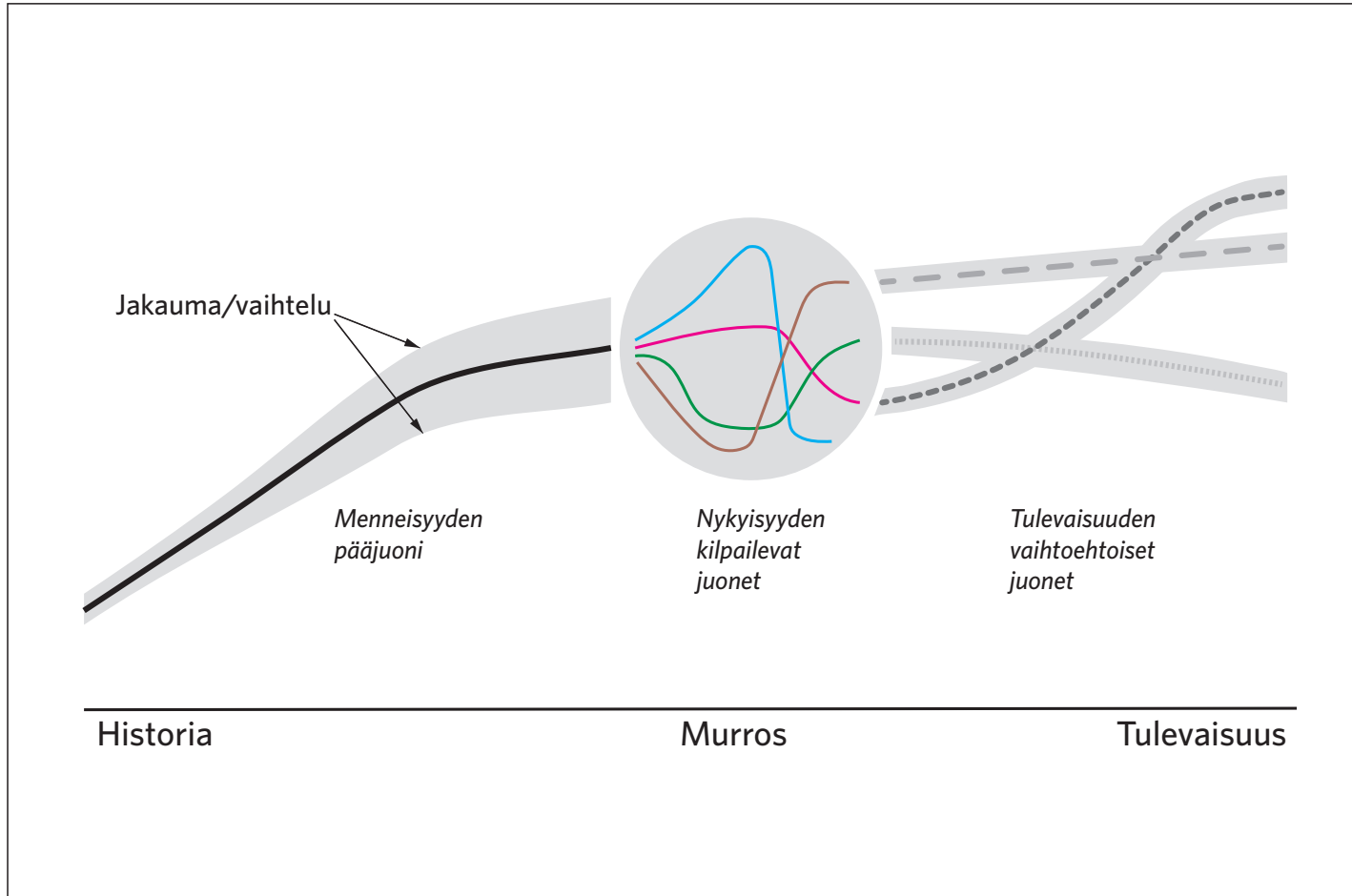

Historia: politiikka pääosassa

Lähde: Kuhmonen 2018

Nykyisyys: murroskausi ja paradigman muutos?

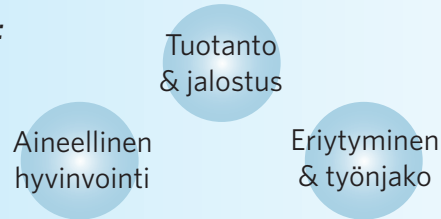

Lähde: Kuhmonen ym. 2017

Nykyisyys: paradigman muutos?

1900-luvun paradigma

Perusta:

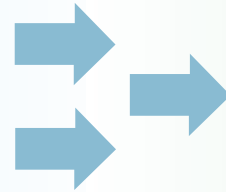

Välittävät prosessit:

Teollistuminen, pääomavaltaisuuden, erikoistuminen, keskittyminen, alueellinen eriytyminen ja maapalloistuminen

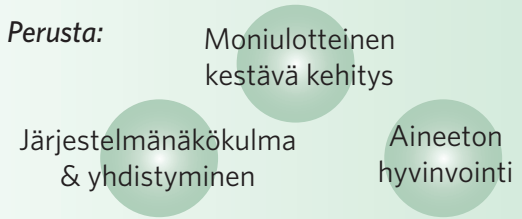
Ilmentymät:

Fossiilinen, keskittynyt energiajärjestelmä
Teollinen, tuontiriippuvainen ruokajärjestelmä
Kaupungistuva asumis- ja liikennejärjestelmä

2000-luvun paradigma

Perusta:

Välittävät prosessit:

Palveluvaltaistuminen, osallisuus, monipuolistuminen, hajautuminen, yhdistäminen, läpinäkyvyys ja paikallistuminen

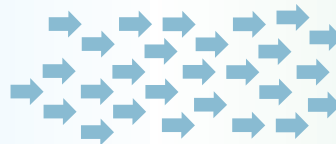
Ilmentymät:

Uudistuva, hajautunut energiajärjestelmä
Paikallinen, omavarainen ruokajärjestelmä
Hajakeskittynyt asumis- ja liikennejärjestelmä

*Instituutioiden uudistuminen
(politiikat, markkinat, kulttuurit
ja muut hallintajärjestelmät)*

*Yhteiskunnallisten järjestelmien
kestävyysmatkat*

CAP:n tulevaisuuskuvat

1) Reilu CAP (Fair CAP)

Ydinongelmat, joihin vastataan:

- * ruokaketjun toiminta
- * kansainvälisen kaupan vapauttaminen
- * politiikan legitimitetti

Ydintavoite:

- * kaikilla toiminnan tasoilla (paikallisesti /alueellisesti, kansallisesti, EU:ssa ja kansainvälisesti) oikeudenmukainen, läpinäkyvä ja kestävä kehitys toteuttava ruokajärjestelmä

Ydinkeinot:

- * toimintaehtojen eroihin perustuva tuontisuoja ja/tai tukijärjestelmä (hormonit, lääkkeet, eläin- ja ympäristönsuojelu, gmo ym.)
- * EU:n yhteiset markkinoiden tasapainottamis- ja vakauttamistoimenpiteet (esim. tuotannonrajoitus)
- * pienten toimijoiden ja alojen aseman ja toimintamahdollisuuksien parantaminen

2) Ulkoisvaikutus-CAP (Externality CAP)

Ydinongelmat, joihin vastataan:

- * ilmastonmuutos
- * maatalouden kielteiset ulkoisvaikutukset
- * ympäristöllinen kestävyys

Ydintavoite:

- * maatalouden kielteisten ulkoisvaikutusten hallinta (governance)

Ydinkeinot:

- * ilmastonmuutokseen varautuminen ja sopeutuminen (kasvinjalostus, vesitalous, viljelymenetelmät ym.)
- * ilmastonmuutoksen nykyistä tehokkaampi hillintä koko maailmassa
- * maatalouden ympäristökuormituksen minimointi normien ja tukien avulla

3) Monimuotoinen ja paikallinen CAP (Heterogeneous and local CAP)

Ydinongelmat, joihin vastataan:

- * maaseudun elinvoimaisuus
- * sisäinen erilaisuus
- * ongelmista kärsivät alueet ja maatilat

Ydintavoite:

- * yritysten ja alueiden monimuotoisuuden edistäminen paikallisista lähtökohdista

Ydinkeinot:

- * joustavaa, paikalliset olot tunnistavaa politiikkaa
- * alueiden välisiä eroja aidosti ja tutkitusti tasapainottava tukijärjestelmä
- * maaseudun asumisen, yrittämisen ja infrastruktuurin tehokas, kohdennettu tukijärjestelmä

4) Ketterä CAP (Lean CAP)

Ydinongelmat, joihin vastataan:

- * politiikan yksinkertaistaminen (säätely, byrokraatia)
- * politiikan vaikuttavuus
- * politiikan tehokkuus

Ydintavoite:

- * sääntelyn vähentäminen ja ennakointiin perustuvan ketteryyden lisääminen

Ydinkeinot:

- * pidättäytyminen uusista säädöksistä, säädösten ja virastojen vähentäminen, sanktioinnin uudistaminen, tukijärjestelmän yksinkertaistaminen, luottamus
- * ennakoiva, pitkäjänteinen ja strateginen politiikka
- * päättäjien ja viranhaltijoiden osaamisen parantaminen

5) Liiketoiminta-CAP (Business CAP)

Ydinongelmat, joihin vastataan:

- * maatalouden kilpailukyky
- * maatalouden kannattavuus
- * maatalouden tuottavuus

Ydintavoite:

- * maa- ja elintarviketalouden kilpailukyvyyn edistäminen

Ydinkeinot:

- * kilpailukyvyyn tavoittelemisen määrätietoisesti (brändit ja tuotekehitys, laatu, hygienia, rakennekehitys, tutkimus- ja kehityspanostus, kasvinjalostus, biotalouden synergiat ym.)
- * tutkimus, koulutus ja neuvonta
- * enemmän kysyntälähtöisen toiminnan edistämistä ja tukemista

6) Turva-CAP (Safety CAP)

Ydinongelmat, joihin vastataan:

- * huoltokyky
- * markkinoiden vakaus
- * ilmastonmuutos

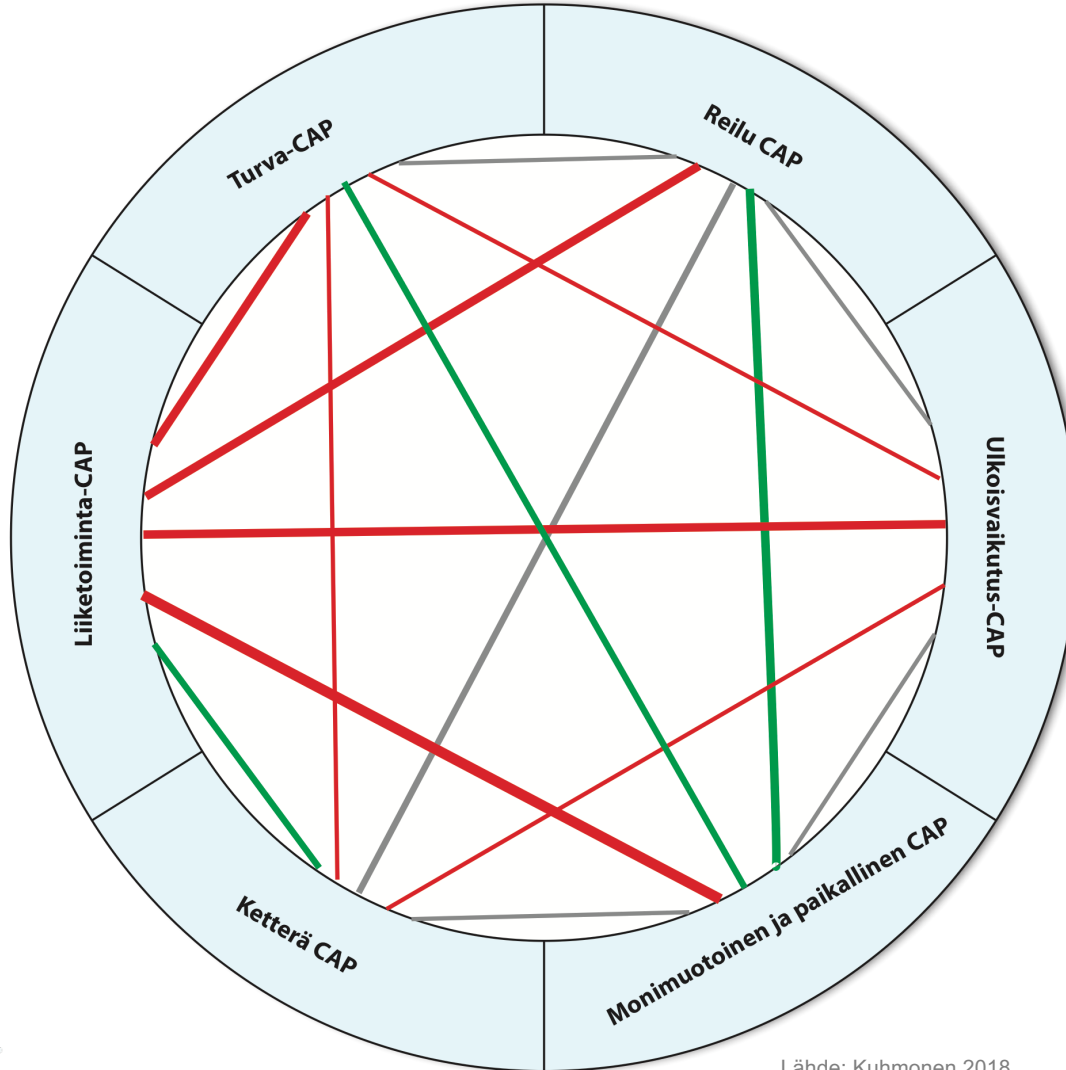
Ydintavoite:

- * huoltovarmuuden vahvistaminen ja erilaisiin kriiseihin varautuminen

Ydinkeinot:

- * tukitarpeen rahoituksen turvaaminen
- * riskienhallintavälineiden kehittäminen ja vahvistaminen (käyttöpääomalinat, velkasaneeraus, tuet ym.)
- * EU:n toimintakyvyyn, yhtenäisyyden ja vakauden vahvistaminen

CAP:n tulevaisuuskuvienv suhteet

Lähde: Kuhmonen 2018